

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

#ÜretiminÜreticininYüzyılı

NİSAN 2024

BÜYÜKBAŞ HAYVAN SAYILARI

YIL	SİĞİR	MANDA	BÜYÜKBAŞ TOPLAM
2002	9.803.498	121.077	9.924.575
2013	14.415.257	117.591	14.532.848
2014	14.223.109	122.114	14.345.223
2015	13.994.071	133.766	14.127.837
2016	14.080.155	142.073	14.222.228
2017	15.943.586	161.439	16.105.025
2018	17.042.506	178.397	17.220.903
2019	17.688.139	184.192	17.872.331
2020	17.965.482	192.489	18.157.971
2021	17.850.543	185.574	18.036.117
2022	16.851.956	171.835	17.023.791
2023	16.421.256	161.749	16.583.005

Kaynak : TÜİK

KÜÇÜKBAŞ HAYVAN SAYILARI

YIL	KOYUN	KEÇİ	KÜÇÜKBAŞ TOPLAM
2002	25.173.706	6.780.094	31.953.800
2013	29.284.247	9.225.548	38.509.795
2014	31.140.244	10.344.936	41.485.180
2015	31.507.934	10.416.166	41.924.100
2016	30.983.933	10.345.299	41.329.232
2017	33.677.636	10.634.672	44.312.308
2018	35.194.972	10.922.427	46.117.399
2019	37.276.050	11.205.429	48.481.479
2020	42.126.781	11.985.845	54.112.626
2021	45.177.690	12.341.514	57.519.204
2022	44.687.888	11.577.862	56.265.750
2023	42.060.470	10.302.940	52.363.410

Kaynak: TÜİK

KÜLTÜR, MELEZ, YERLİ SIĞIR SAYILARI

YIL	SIĞIR SAYILARI(Baş)						
	KÜLTÜR	%	MELEZ	%	YERLİ	%	TOPLAM
2002	1.859.786	18,97	4.357.549	44,45	3.586.163	36,58	9.803.498
2013	5.954.333	41,30	6.112.437	42,39	2.348.487	16,29	14.415.257
2014	6.178.757	43,44	6.060.937	42,61	1.983.415	13,95	14.223.109
2015	6.385.343	45,63	5.733.803	40,97	1.874.925	13,40	13.994.071
2016	6.588.527	46,8	5.758.336	40,9	1.733.292	12,3	14.080.155
2017	7.804.588	48,9	6.536.073	40,9	1.602.925	10,1	15.943.586
2018	8.419.204	49,40	7.030.297	41,25	1.593.005	9,35	17.042.506
2019	8.559.855	48,39	7.554.625	42,71	1.573.659	8,90	17.688.139
2020	8.838.498	49,20	7.594.127	42,28	1.530.274	8,52	17.965.482
2021	8.824.784	49,44	7.641.100	42,81	1.384.659	7,76	17.850.543
2022	8.295.825	49,23	7.324.866	43,46	1.231.365	7,31	16.851.956
2023	8.070.159	49,10	7.303.667	44,50	1.047.430	6,40	16.421.256

Kaynak: TÜİK

SAĞILAN HAYVAN SAYISI

YIL	SİĞİR	KOYUN	KEÇİ	MANDA	TOPLAM
2002	4.392.568	13.637.193	3.553.438	51.626	21.634.825
2013	5.607.272	14.287.237	3.943.318	51.940	23.889.767
2014	5.567.176	14.511.991	4.401.173	54.795	24.535.135
2015	5.535.773	15.362.927	4.578.494	62.999	25.540.193
2016	5.431.714	15.149.414	4.555.105	63.329	25.199.562
2017	5.969.047	17.503.414	4.963.581	69.497	28.505.539
2018	6.337.906	18.819.287	5.327.166	75.879	30.560.238
2019	6.580.753	19.836.985	5.471.086	79.333	31.968.157

Kaynak: TÜİK

SÜT ÜRETİMİ (TON)

YIL	SIĞIR	KOYUN	KEÇİ	MANDA	TOPLAM
2002	7.490.634	657.388	209.621	50.921	8.408.568
2013	16.655.009	1.101.013	415.743	51.947	18.223.712
2014	16.998.850	1.113.937	463.270	54.803	18.630.859
2015	16.933.520	1.177.228	481.174	62.751	18.654.682
2016	16.786.263	1.160.413	479.401	63.085	18.489.161
2017	18.762.319	1.344.779	523.395	69.401	20.699.894
2018	20.036.877	1.446.271	561.826	75.742	22.120.716
2019	20.782.374	1.521.455	577.209	70.341	22.960.379
2020	21.749.342	1.101.065	589.617	63.767	23.503.790
2021	21.370.116	1.143.762	622.785	63.643	23.200.306
2022	19.912.135	1.067.342	540.426	43.589	21.563.492
2023	19.961.908	933.576	543.058	43.025	21.481.567

Kaynak: TÜİK

SAĞILAN HAYVAN BAŞINA ORTALAMA SÜT ÜRETİM MİKTARI (KG)

Yıl	SİĞİR	KOYUN	KEÇİ	MANDA
2002	1.705	48	59	986
2013	2.970	77	105	1.000
2014	3.029	76	105	995
2015	3.059	77	105	996
2016	3.090	77	105	996
2017	3.143	77	105	999
2018	3.161	77	105	998
2019	3.158	77	105	887

KAYNAK: TÜİK'VERİLERİNDEN HESAPLANMIŞTIR.

KESİLEN HAYVAN SAYISI

YIL	SIĞIR	KOYUN	KEÇİ	MANDA
2002	2.791.254	11.755.374	2.977.773	33.257
2013	3.457.477	11.194.725	3.273.444	21.465
2014	3.525.209	11.991.640	3.681.199	23.899
2015	3.706.346	12.808.697	4.097.340	25.713
2016	3.993.893	13.277.503	4.346.611	27.663
2017	4.334.034	13.244.903	4.346.713	29.476
2018	4.844.711	14.133.170	4.392.427	32.389
2019	4.856.517	14.546.576	4.513.264	35.695
2020	4.812.902	15.801.021	4.692.010	40.929
2021	5.134.441	17.125.163	4.907.371	51.925
2022	5.480.489	21.563.828	6.112.179	62.285
2023	5.811.698	25.437.813	6.753.478	69.597

Kaynak: TÜİK

ET ÜRETİMİ (TON)

YIL	SİĞİR	KOYUN	KEÇİ	MANDA	TOPLAM
2002	327.629	75.828	15.454	1.630	420.541
2013	869.292	102.943	23.554	366	996.155
2014	881.999	98.978	26.770	526	1.008.272
2015	1.014.926	100.021	33.990	326	1.149.262
2016	1.059.195	82.485	31.011	351	1.173.042
2017	987.482	100.058	37.525	1.339	1.126.403
2018	1.003.859	100.831	13.603	402	1.118.695
2019	1.075.479	109.382	16.536	73	1.201.469
2020	1.341.446	345.639	90.443	8.424	1.785.952
2021	1.460.719	385.933	94.555	10.831	1.952.038
2022	1.572.747	489.354	115.938	13.586	2.191.625
2023	1.670.606	569.066	128.386	15.386	2.384.047

Kaynak: TÜİK

SOY KÜTÜĞÜ VE ÖNSOY KÜTÜĞÜ KAYITLARI

SOY KÜTÜĞÜ KAYITLARI

Yıllar	2002	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
İl sayısı	28	77	80	80	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81
İşletme sayısı	8.422	98.248	125.141	138.193	161.046	159.420	164.577	160.011	150.024	140.031	129.823	122.474	123.751	114.638	103.663	101.602
Dişi hayvan sayısı	178.471	2.053.511	2.768.327	3.236.874	3.305.117	3.248.412	3.444.151	3.267.862	3.028.065	3.339.825	3.243.527	3.182.422	3.158.569	3.004.337	2.654.948	2.715.900

ÖN SOY KÜTÜĞÜ KAYITLARI

İl sayısı	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81
İşletme sayısı	230.340	904.096	955.480	898.334	826.479	795.661	799.590	925.187	1.056.765	1.121.763	1.131.696	1.141.489	1.080.960	1.018.560	958.330	971.462
Dişi hayvan sayısı	764.784	3.063.249	3.586.020	3.634.744	3.751.442	3.869.683	4.128.017	4.284.844	4.178.326	5.722.101	6.802.020	7.243.659	6.895.322	6.950.005	6.683.426	7.168.351
TOPLAM Dişi HAYVAN SAYISI	943.255	5.116.760	6.354.347	6.871.618	7.056.559	7.118.095	7.572.168	7.953.331	7.206.391	9.061.926	10.045.547	10.426.081	10.053.891	9.954.342	9.338.374	9.884.251

KANATLI VERİLERİ

Yıllar	Üretim	
	Yumurta (Milyon Adet)	Kanatlı Eti (Ton)
2002	11.555	696.187
2013	16.497	1.758.363
2014	17.145	1.894.669
2015	16.726	1.909.276
2016	18.098	1.879.018
2017	19.281	2.136.734
2018	19.643	2.156.671
2019	19.898	2.138.451
2020	19.788	2.136.263
2021	19.297	2.245.770
2022	19.808	2.417.995
2023	20.637	2.328.791

Kaynak: TÜİK

ARICILIK VERİLERİ

YIL	Arılı Kovan			Bal Üretimi (TON)	Bal verimi (KG/KOVAN)	Balmumu (TON)
	Eski Kovan (ADET)	Yeni Kovan (ADET)	TOPLAM (ADET)			
2002	180.232	3.980.660	4.160.892	74.554	18	3.448
2013	183.265	6.458.083	6.641.348	94.694	14	4.241
2014	193.825	6.888.907	7.082.732	103.525	14	4.053
2015	222.635	7.525.652	7.748.287	108.128	14	4.756
2016	220.882	7.679.482	7.900.364	105.727	13	4.440
2017	194.406	7.796.666	7.991.072	114.471	14	4.488
2018	203.922	7.904.502	8.108.424	107.920	13	3.987
2019	198.992	7.929.368	8.128.360	109.330	13	3.791
2020	222.102	7.957.316	8.179.418	104.077	13	3.765
2021	277.089	8.456.305	8.733.394	96.344	11	3.766
2022	249.738	8.734.938	8.984.676	118.297	13	4.165
2023	255.494	8.969.387	9.224.881	114.886	12	3.971

Kaynak: TÜİK

İPEKBÖCEKÇİLİĞİ VERİLERİ

Yıl	Köy Sayısı (ADET)	Hane Sayısı (ADET)	Açılan Kutu (ADET)	Yaş Koza Üretimi (TON)
2002	327	2.356	3.885	99
2013	328	2.348	5.266	121
2014	343	1.760	3.738	80
2015	474	1.956	4.674	115
2016	576	2.001	5.303	103
2017	659	2.128	5.686	102
2018	693	2.210	6.238	94
2019	675	2.062	5.890	90
2020	662	1.965	5.775	90
2021	665	2.021	6.029	76
2022	559	1.761	5.577	69
2023	505	1.716	5.360	78

Kaynak :TÜİK

HAYVANCILIK BİRİM BAŞINA PRİM VE DESTEKLEME MİKTARLARI

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DESTEKLEME KONULARI		2023 (TL)
Buzağı / Malak / Manda Desteği (baş)	4 ay ve üzeri temel buzağı	750
	Üreme Parametreleri ilave	300
	Soykütüğü ve genomik değer tespiti ilave	Bakanlık
	Döl kontrolü boğanın yavrusu ilave	200
	Bakanlıkça belirlenen iller ilave	400
	Suni tohumlama ilave	450
	Anaç manda	1000
	Soy kütüğüne kayıtlı manda ilave	600
	Malak	1000
	Soy kütüğüne kayıtlı malak ilave	600
	Suni tohumlama malak ilave	1000
Süt Teşvik Primi (litre)	İnek sütü	Bakanlık
	Manda sütü	Bakanlık
	Küçükbaş hayvan sütü	Bakanlık
	Örgütler Aracılığıyla Pazarlanan	Bakanlık
	Süt Regülasyonu	Bakanlık
	Süt kalite	Bakanlık
Küçükbaş Hayvan Desteği (baş)	Anaç Koyun-Keçi	100
	Anaç Tiftik Keçisine ilave	40
	Sürü yenileme	200
	Göçer ilave	4
	Koç teke alımı	2000
Arıcılık	Arılı Kovan (kovan)	40-60
	Damızlık Ana Arı (adet)	200
Atık desteği	Büyükbaş	3000
	Küçükbaş	500

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DESTEKLEME KONULARI		2023 (TL)
Tiftik Üretimi Desteği (kilogram)	Oğlak	140
	Anamal	120
	Tali	50
	Sözleşmeli ilave	20
İpekböceği Üretimi Desteği (kilogram)	Tohum (kutu)	450
	Yaş	350
Sürü Yöneticisi İstihdamı Desteği (işletme) (100 baş anaç ve üzeri işletme)		30.000
Düve Alım Desteği		% 30 - % 50
Besilik erkek sığır (baş)		500
Hastalıklardan Ari İşletme	Hastalıktan ari (baş)	1200
	Onaylı Süt Çiftliği (baş) ilave	200
Aşı ve Küpe Desteği	Büyükbaş	4
	Küçükbaş	3

SUNİ TOHUMLAMA FAALİYETLERİ

Yıl	TOHUMLAMA SAYISI	SPERMA ÜRETİMİ		
		ÖZEL SEKTÖR	KAMU	TOPLAM
2002	624.840	238.125	1.409.253	1.647.378
2013	3.791.016	931.570	408.495	1.340.065
2014	3.950.781	1.077.755	367.550	1.445.375
2015	4.144.225	1.047.575	597.720	1.645.295
2016	3.632.125	1.175.375	1.165.260	2.340.635
2017	3.261.275	840.010	1.262.394	2.102.404
2018	3.138.154	1.254.400	861.210	2.115.610
2019	2.888.646	977.890	800.710	1.778.600
2020	3.413.995	1.264.070	857.500	2.121.570
2021	3.335.086	1.680.039	1.000.655	2.680.694
2022	2.942.736	1.817.083	1.023.285	2.840.368
2023	2.757.840	1.144.688	1.034.096	2.178.784

Kaynak: HAYGEM